

Kterak Krčma zachránila založení města pražského Léta páně 728

Budeme Vám vyprávět příběh o Krčmě. Příběh, který psaly dějiny, který si vyprávěli dědové svým vnukům, báby našim otcům a tetám ... Strípky této historie nalezneme v kronikách, lidových pověstech písních i říkadlech.

Nejstarší dochovaná zmínka o Krčmě sahá až k době, kdy se slavné kněžně Libuši zjevilo Město Veliké, jehož sláva hvězd se dotýkala. Libuše, dcera vojvody Kroka, přebývala se svým chotěm Přemyslem, rodinou a několika vojvody na Libušině (dnešní Vyšehrad), pevnosti chránící brod přes Vltavu.

Jednoho vlahého jarního večera stáli společně s Přemyslem se synkem Nezamyslem na nádvoří a shlíželi přes vltavské údolí. V tom se Libuši zastřel zrak, pobledla ji tvář a rozechvělo celé tělo. Přemysl ji pevně objal, neboť se obával že se sesune k zemi. Nezamysl začal strachem tiše plakat. Libuše otevřela ústa a téměř neslyšitelným hlasem popisovala co vidí:

„Tak daleko, kam se dojde za jeden den, je v lese místo, které je rozděleno roklí. Na jižní straně je vysoká hora a ta se snižuje k veliké řece. Tam když přijdete, najdete muže, jak vyrábí ze dřeva práh. Od tohoto prahu pojmenujte toto místo Praha. I knížata a lidé silní jako lvi se sklánějí ve dveřích, aby do nich nenarazili hlavou, stejně mocný bude i hrad, který se tam postaví. I jemu se budou klanět králové. Tento hrad bude proní a největší v naší zemi a všechny ostatní hrady k němu budou ozhlížet, protože tam bude sídlo králů. I město rozprostřené okolo tohoto hradu bude pýchou našeho národa. Vidím město veliké, jehož sláva se bude dotýkat hvězd.“

Přemysl si vše vryl do paměti, poznav, že se jedná a důležitou věštbu. Poté co uložil kněžnu do její komnaty, Sezval Vojvody a vladyky do velkého hradního sálu, a zde se radili, o poslední věštbě. Porada nebyla snadná. Některým vojvodům byla Libuše skrze její věštecké schopnosti trnem v oku. Zvláště Jaromír, mladý pán Vlastimír z Boleslavi a v neposlední řadě také Zbyšek z Hradce. Tito tři pánové tvořili jádro jakési opozice, a umíněně nesouhlasili se vším, co Libuše s Přemyslem navrhovali. Přemysl by se nejraději bez zaváhání pustil s družinou do lesů, ale Jaromír a jeho kumpáni byli proti. Neustále vykřikovali o nesmyslném nebezpečí, možném krveprolití a zbytečném plahočení po lese. Přesto bylo po delší debatě rozhodnuto, že nazítří ihned po rozednění, se sejde družina a vydá se hledat místo, které Libuše označila ve své věštbě. Vše bylo dohodnuto, muži se rozcházelí do svých domovů, jenom tři rebelové v čele s Jaromírem postávali bokem a neustále se o něčem potichu radili. Přemysl zamířil přímo k nim, a zpříma se jich zeptal, zda pojedou zítra s družinou. Všichni přisvědčili, ale vnímavý Přemysl pocítil v jejich pohledech cosi záludného a zlého. Přemysl byl ovšem dobrák, ničeho zlého nečekaje, se s jejich odpovědí spokojil.

Druhého dne, se ještě před rozbřeskem na vyšehradském nádvoří chystala družina k odjezdu. Tři pánové však chyběli. Byli to Jaromír, Vlastimír a Zbyšek.

V nastalém shonu, je ale nikdo nepostrádal. S prvním slunečním paprskem se družina vzdala do lesa bez nich.

Pojďme se podívat, kam se tři výtečníci poděli. Spiklenci se ihned po poradě smluvili, že vyrazí ještě týž den pozdě v noci, najdou muže, tesajícího práh, usmrtí ho a po zahlazení všech stop prchnou. Družina knížete Přemysla muže nebude moci nalézt a věštba se nesplní

Možná si kladete otázku, co vede tři nepřející muže k takto hroznému činu. Pro odpověď se musíme vrátit o několik zim nazpět. Tehdy si Jaromír pomýšlel na Libuši a několikrát ji požádal. Ona však poznala, že za jeho krásnou tvář skrývá se pouze pýcha nehodného člověka, že jeho falešné city jsou hnány pouze touhou po moci a bohatství. I odmítla jej několikrát. Vše dovršil příchod Přemysla na Libušín. Od té doby se stal Jaromír úhlavním nepřítelem Přemysla a Libuše. Avšak místo aby se vrátil na svůj hrad, zůstával na Vyšehradě a neustále kul pikle, aby se mohl pomstít. Časem získal na svoji stranu ctižádostivého vladyku Vlastimíra, který byl ovšem mdlého rozumu. A přírodou znetvořeného Zbyška, který neustále hledal viníky svého vzhledu mezi druhými.

Proto vše tyto tři nepřející duše putovali celou noc, štváli koně, až k ránu natrefili na podivné stavení hluboko v lesích nedaleko meandru Vltavy.

V krčmě se svítilo.

Naši tři výtečníci drahnou dobu pozorovali stavení, které jaktěživa nespatriili. Došková střecha, okna s kovaným mřížovím, zdi se žlutých nádechů, ale hlavně krásné zdobné dveře, nad kterými se v mírném vánku pohupoval měděný korbel. Zanedlouho se dveře se skřípěním otevřely a objevila se pitoreskní postava muže, který si je po očku měřil pohledem. Zpočátku se zalekli, ale po chvíli se mužův obličej rozzářil úsměvem: „Račte vstoupit vzácní pánové!. Krčma je tu pro vás. Můžete něco popít a pojíst a uleviti svým unaveným kostem“ Jak muž promlouval, nesly se vzduchem prazvláštní vibrace. Zbyšek se bál převelice. Ani Vladimírovi se muž nezamlouval, ale Jaromír, sám příliš nevěda jak, byl do Krčmy neznámou silou přímo vtahován. Proto neuposlechli bojem vycvičené mysli, které radili obrátit se a utéci. Nakonec sesedli z koní a po jednom vstoupili do Krčmy. Byli opravdu unavení, neboť ani jeden z nich si nevšiml, na podlaze ve dveřích něco chybí.

Byl to práh.

Zde se musíme zastavit u popisu stavení a onoho muže.

Naši tři výlupkové narazili na Krčmu. Stavení, které odjakživa sloužilo obyvatelům blízkých osad i poutníkům z daleka. Místo, kde našinec mohl složit hlavu, pojíst výbornou krmí zapít ji vínem, pivem či pouze pramenitou vodou. Nikdo přesně neví kdo Krčmu postavil. Každý pouze zná, kde ji hledat. Traduje se, že snad některý z jedné z karavan samotného kupce Sába Krčmu ustavil, ale jsou to pouze pověsti a dohady. Faktem je že každý kdo přebývá den cesty od břehu Vltavy ví, kam se vydat za dobrým žejdlíkem.

Další velkou záhadou je samotný Krčmář. Krčmu vždy obstarává jedna osoba. K ruce má povětšinou několikero pomocníků, ale hlavní postavou je vždy Krčmář. Je to člověk, který má velké charisma, schopnost působit na lidi dobré v dobrém a pomáhat jim. Ocitne-li se však člověk nekalých úmyslů ba jenom co by kamenem dohodil od Krčmy, většinou se zlou potáže. Ne že by snad došel újmou na životě, ale

přihodí se mu něco nepěkného, od malé taškařice, až po větší polízanici. Zaleží na tom, jak velký hřích jeho duši tíží. Šířily se i zvěsti, že pár opravdu černých duší zaplatilo za své prohřešky daň nejvyšší, ovšem byli to mordýři a jiná spodina, kteří ani nic jiného nezasluhovali. Ostatně nikdo toho nepamatuje, jsou to spíše výmysly a zbožná přání některých pocestných.

Lidé se častou přou, kdo vlastně způsobuje tuto vzácnou schopnost odměňovat dobro a trestat zlo. Zda je to Krčmář nebo dokonce samotná krčma. Zlí jazykové dokonce tvrdívali, že sám rohatý Krčmu založil, aby své nečestné úmysly mezi lidstvo zasel. Toto se však již několikrát v historii Krčmy ukázalo jako bohapustá lež. Důkazem budiž to, že krčma dobrým pomáhá a zlé trestá.

Jak jde čas, Krčmář jako každý smrtelník stárne. I proto si na sklonku svého života vychovává následovníka, který ho jednou nahradí. Také zde se projevuje schopnost Krčmy rozpoznávat skryté lidské vlastnosti. Proto se doslýcháme o nehodném Radmírovi z Hustopečí, který po nocích v kuchyni slídlil a pamlsky pokoutně kradl a pojídal. A hle jednoho dne se ráno probudil, a celý jazyk měl Chlupatý ! Starý Krčmář se jenom smál. A Janek ? Upaloval podle Vltavy jenom se za ním prášilo. Další podobný příběh je o Mojmíru z Ujhradice. Ten zase šidil hosty. Pivem džbánky plnil ledabyle, chleba krájel co nejtenčí, a z jitrnic pokoutně prýt vytlačoval, a poté je znova zavazoval. Večer pak ve své komůrce nahamoněné grošíky počítal. A opět jednoho rána se probudil a palec na pravé ruce od počítání mincí mu tolik narostl, že nemohl servírovat ani jiných prací již nezastal.

Jak vidno, Krčmu nelze ošálit. Takových to pověstí a příhod je celá přehršel, postupem času vás s nimi budeme seznamovat. Ale teď se již podíváme do Krčmy, kde se mezitím usadili naši tři nedobří noční poutníci.

Jaromír s Vlastimírem a Zbyškem sestoupili po několika prastarých schodech do Krčmy. Hned se nedočkavě hrnuli ke stolu u Krbu, aby se zahřáli. Jak se tak tlačili a vzájemně postrkovali, Zakopl Vlastimír o vystouplou dlažbu a natáhl se jak dlouhý tak široký na zem. Krčmař se pod vousy neznatelně usmál. Již tušil, co jsou noví hosté zač. Přesto pomohl Vlastimírovi, který si třel natlučené čelo na nohy a ještě mu přinesl něco chlebového kvásku zavázaného v cibulových slupkách aby utišil bolest. Každý Krčmář je dobrák od kosti, a rád pomůže i nehodnému.

Výtečníci si poručili medovinu a pečení z mladého volka. Čekajíce na krmi pozvolna popíjeli, žejdlík za žejdlíkem, a pomalu ale jistě na ne šla ospalost. Za několik málo chvil Krčmářův pomocník servíroval volka, třem hlasitě chrápajícím spáčům

Přibližně hodinu dříve se Přemyslem vedená družina prodlírala hvozdem nedaleko břehu Vltavy. Nevědouce kudy se přesně vydati, křižovali blízké okolí a některá místa v lese míjeli již i po třetí. Když sluneční paprsky začali prosvítat i přes nejvyšší staleté smrky. Nakázal Přemysl zastavit a koním i druhům krátký odpočinek popřát. Všichni se usadili kolem nedaleké studánky a bezradně vzhlíželi k Přemyslovi, čekajíce, co rozhodne dál. On sám netuše, kde jsou a kudy se mají vydat. Jal se proto načrtnout do hlíny pod velkým pařezem mapku. Kreslil z paměti, cestu kterou dnes společně prošli. Moc moudrý z toho nebyl. Netrpěliví druhové začínali reptat něco o bláznivé kněžně a nesmyslném putování. Všechny tyto náznaky Přemysl ostře odmítl pouhým přísným pohledem. Po delší chvilce odpočinku se vrátil jeden mladý vladyka z lesa pověda Přemyslovi, že za kopci díl

od řeky krouží ve vzduchu nemnoho ptáků. Zkušení lovci věděli, že ptactvo krouží tak, kde je něco vyrušilo a také tak, kde by se nedlouho dalo nalézt něco k sezobnutí. Jako jeden muž se zvedli, během okamžiků ocitli se na koních a cválali udaným směrem.

Po drahé chvíli doputovali na mýtinu provoněnou smolou a čerstvým dřevem. Veprostřed mýtiny spatřili až komicky se lopotícího mladce. Muži vesměs propadli v smích. „Zanech raději tu sekeru, neb si vaz sám srazíš!“ zaburácel na mladce Mnata. Seskočil z koně a jal se sám dokonat dílo, neb byl mistr tesařský. „Ponechte mě páni, seč dílo nedokončím, prahu neopravím, mistr Krčmář se pohněvá a já se se zlou potáží“. V tu chvíli všichni umlkli, a pokradmu se na sebe dívali. Práh !. Mladec teše prahu! Ozývalo se z družiny. V tom vystoupil Přemysl zpoza družiny, a otázal se mladce: „Opravdu tešes prahu?“

„Ano vzácný pane“

„snažím se“, dodal potichu „leč jsem učeň hostinský ne tesařský, nevalného výsledku se obávám“

Mezitím Mnata dokočil dílo a děl: „Tu máš mladče, práh je hotový“ Jak to vyslovil, obrátil se na své zkoprnělé druhy. Ti jako jeden muž sledovali Přemysla, který pobídl koně, a několikrát objel mýtinu. Rozhlédl se a náhle vše pochopil. Nad mýtinou se majestátně tyčila ostrožna¹ ideální pro zbudování opevněného hradiště. Zavřel oči a náhle vše viděl jako za života. Dlouhé schody vedoucí od řeky až k zadní bráně hradu, mohutné hradby, vinice obsypané šfavnatými hrozny a nakonec i stavení a domy v podhradí. Přemysl se navrátil ke svým souputníkům a jal se jim osvětlovat jak prohlédl skrze Libušinu věštbu. Byli nadšeni. Někteří chtěli ihned vystoupat na ostrožnu a začít budovat opevnění. Přemysl je zarazil: „Přátele, zanechte překotných plánů. Vydejme se domů, sdělme mé choti, čehož jsme objevili. Poté v klidu naplánujeme jak s místem naložíme.“ Ze skupiny se ozývalo souhlasné bručení. „Nejdříve však“ děl Přemysl „nechme odpočinout našim tělům, něco jídla a dobrého doušku si jistě všichni zasloužíme.“ Pochvalné mručení zesílilo. Mladci zajiskřilo v očích: „pokud se pánové neurazí, mohl bych doporučit místo, kde mohou výtečnou pečení okusit a dobře proleželou medovinou vše zapít“ Tentokráte již nešlo o mručení ale o nefalšovaný jásot. Zdálo se dokonce, že ostrožna byla zapomenuta. Všichni se nachystali k odjezdu. První jel Mnata, za kterého přisedl vděčný mladec s prahem v podpaží.

Křišťan, tak se mladec jmenoval, byl Krčmářův pomocník. Nebyl příliš šikovný, ba dokonce by se dalo říct, že na co sáhnul, to pokazil. Nemyslel to zle. Byl rozumu bystrého, a srdce čistého. Ale ruce měl obě levé. Krčma ho zato nikterak netrestala, ba naopak občas se snažila i pomoci. Proto často chebec škvarkami mazaný, který upustil, padl na nemazanou stranu, spadlá vajíčka ocitla se buď v krajáči s mlékem, nebo alespoň v díži s těstem, aby se nerozbila. Taktéž Jehněc jím přesolený nebylo třeba vyhodit, boť sůl zrovna málo solila. Krčmář byl z Křišťana nešťastný. Kolikrát si již poručil: „Dnes ho vyženu, slitování míti nebudu!“ Pote se vydal do jeho komůrky. Avšak Spatřiv jeho nevinnou tvář, zželelo se mu Křišťana,

¹ **Ostrožna** je terénní útvar jazykovitě protáhlého tvaru, který je z obou stran ohraničený příkrými svahy. Takový terénní útvar obvykle vybíhá z hřebene nebo planiny a ukončuje jej opyš. Ostrožny používaly často k výstavbě hradišť a hradů.

div neuronil slzu. Vrátil se zpět k práci. Svého cíle zbavit se mladce tak nikda nedosáh.

Zatím Družina vedená mladcem přebrodila řeku, a po pár chvílích cvalu lesem a mýtinami dorazila ke Krčmě. Ve Dveřích je uvítala nám již známá postava Krčmáře. Ten si je měřil pohledem a pomalu ze sebe vypravil: „Vítám vás vzácní páni. Račte vstoupit do Krčmy.“ Poté se obrátil na Přemysla řka: „Myslím, že rád promluvíte se třemi hosty, kteří pospávají uvnitř“. Přemysl se zarazil, a pomalu mu začalo svítat. Ostatní se mezitím lačně trousili do Krčmy.

„Ha Jaromír!“, „Vlastimír. Zbyšek!“, „Syčáci. Zrádcové“ Ozývalo se mezi muži. Přemyslovi se mezi tím mysl rozjasnila. Rázem věděl vše. Zacloumal proto Jaromírem, aby mu vyčinil. Krčmář se pousmál: „Neplýtvejte silou. Oni si ještě prospí. Není dobré se zlým úmyslem v Krčmu vstoupiti“ Přemysl obdivně a zároveň tázavě pohlédl na Krčmáře. Ten se pouze opět záhadně usmál a zmizel v kuchyni chystat pánům krmi.

Nebudeme se podrobně rozepisovat co se událo po probuzení těch třech. Po dlouhé debatě je Přemysl vykázal z Libušína i z blízkého kraje, s tím, že pokud toto poruší přísný trest na hrdle je stihne. Někteří vladykové reptali, že je Přemysl příliš vlídný a žádali přísnějšího potrestání, ale Přemysl nechtěl zbytečně popouzet ostatní vlivné rodové klany, proto se raději uchýlil k mírnějšímu potrestání. Krčmář zatím nosil na stůl pečení, cosi spokojeně broukal pod vousy Sám si ani nevšiml, že kousky pečeně určené Přemyslovi byly obzvlášť šťavnaté a dozlatova vypečené ...

Po poledni se družina odebrala na Libušín. Předtím však doprovodila tři nehodné na hranici kraje a s několika nepěknými slovy je vypověděla z kraje.

Ještě pře západem slunka dorazili domů. Přemysl vše vypověděl Libuši a Nezamyslovi. Oba byli moc rádi že se věštba splnila a děkovali v duchu Krčme za pomoc a záchranu.

Během několika týdnů Přemysl s jeho nejlepšími řemeslníky tvořil plány budoucího hradiště. Začátkem měsíce května tak začalo budování a ještě před začátkem zimy bylo opevnění hotovo. Přemysl tak za pomoci Libuše a hlavně Krčmy položil základní kámen pražského hradu, a tím i města pražského.